

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.”

Ér banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.”

Fóia bisericească școlastică, literară și
economică.

Cu începutul anului 1896 deschidem abo-
nament nou la „Biserica și Școla.”

Rugăm pre toți domnii abonenți de până a-
cumă, cari doresc a avé fóia noastră și pe viitoriu,
se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană”
prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

*Sprrijinul moral și material, de care până
acuma s'a bucurat fóia noastră, ne îndreptățeșce
a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de
asemenea simpatii caldurate precum și de bună-
voința nestrămutată a On. Public cetitoriu.*

Redacțiunea.

În fața anului 1896.

Vin, și se trec cu multă repejune anii unul
după altul; și cu ei împreună ne trecem și noi
ómenii. Anii și timpul sbóră; ér iuțela timpului și
sborul anilor đilnic ne aduc aminte, că și noi ómenii
sântem, și ne trecem întocma precum se trec anii
unul după altul. Are omul multe griji, multe greu-
tăți și multe necazuri în cursul vieții sale. În ace-
lași timp însă, nu se póte tăgădui, are omul și đile
de bucuriă, de câte ori îi-succede a birui asupra neca-
zurilor. Dar din nefericire puține sânt đilele de bu-

curiă, cari le are omul în vieță; și omul creat și
menit dela creațiune pentru o bunăstare vecinică și ne-
trecătoare doreșce, și lucréză nentruerupt spre a ajunge
bucuriă, mulțămire și fericeie statornică.

Ne întrebăm deci, dacă este cu putință omu-
lui, ca să ajungă o astfelu de bucuriă?

În răspunsul, ce și-l dá omul la această între-
bare și în convingerea, carea și-o forméză omul în
internul său asupra acestei cardinale cestiuni de
vieță, consistă înțelepciunea vieții; ér această înțe-
lepciune a vieții ne spune, că adevărată bucuriă
simte, și póte simți omul numai atunci, când întrégă
vieța sa îi-este îndreptată spre a ajunge „sfârșitul
creștinesc” al vieții sale. Bucuriă și mulțămire sta-
tornică póte ajunge omul numai atunci, dacă întrégă
vieța și activitatea sa îi-este îndreptată, ca odinióră,
când va fi chemat a trece din această lume, să plece
din această vieță cu consciența, că nu înzadar a trăit
pre acest pământ, și că talantul cel scump, carele
il numim vieță, l'a folosit pentru perfecțiunea crești-
nescă a sa și pentru perfecțiunea creștinescă a se-
menilor săi.

Acestei bucurii netrecătoare îi-dă espressione
sfântul apostol Pavel în cuvintele: „luptă bună am
luptat,” ér cântărețul gintei latine în cuvintele: „O
Dómnne-n lume cât am stat, pre Tine Te-am repre-
sentat.”

* * *

Dar omul nu trăiesce numai singur în lume.
Omul trăiesce în societate. Și omul se ridică la va-
lóre în această lume mai cu sémă și în prima liniă
prin servițiile, cari le face societății, din carea face
parte, și instituțiunilor menite a ridica și întări so-
cietatea, căreia aparține. Întru a contribui đil-

nic la ridicarea societății își valorază, și validiteză omul datorința de a iubi pre deapropocele său, propusă de evangelia Domnului.

Și anul, carele espiră astăzi, tocma pre acest teren ne lasă mari greutăți, și ne inspiră mari îngrijiri.

Poporul românesc, de aproape optspredece veacuri, de când se găsește pre teritoriul, carele îl locuiesce astăzi, a luptat cu multe și mari greutăți. Au fost puține zilele de bucurie în viața poporului nostru; dar o bucurie, seau mai mult o mângâiere statornică ne înfățișază cu toate acestea istoria neamului nostru în faptul, că poporul român în butul tuturor greutăților trecutului de tristă aducere aminte și-a susținut nealterată individualitatea națională pre un teritoriu, pre carele în decursul veacurilor o mulțime de națiuni și-au găsit mormântul, și au dispărut pentru totdeauna de pre fața pământului.

Este de neprețuită valoare, și în același timp un isvor nesecat de învățatură pentru noi, generațiunea actuală și pentru generațiunile viitoare, judecată din punctul acesta de vedere, bucuria și mângâierea statornică, ce ni-o înfățișază istoria neamului nostru.

Poporul român este, și trăiesce aici cu religiuinea, cu limba și cu datinele strămoșesci nealterate, trăiesce aici avându-și nealterată individualitatea sa națională, — pre un teritoriu, pre carele de optspredece veacuri, de când se găsește el aici, mulțime de popor și-au aflat mormântul; ér acest succes l'au obținut înaintașii nostri prin faptul istoric neîndoios, că generațiunile neamului nostru, cari s'au urmat în decursul acestor optspredece veacuri, și-au împlinit după timp și împrejurări cu scumpătate datorința.

A avut poporul românesc plămădit din coloniile romane, cu cari a împoporat împăratul Traian vechia Dacia, multe greutăți și necazuri în decursul timpului de veacuri optspredece, de când se află aici, dar le-a suportat, și le-a biruit pre toate. În timpul invasiunii poporilor barbare s'a retras în munți, și și-a apărut acolo individualitatea, pururea consciu de misiunea sa civilisătoare, ce o are între poporile Europei. După epoca invasiunilor a suportat cu multă tărie și putere de rezistență încercările de a-l abate dela religiuinea strămoșescă, făcute atât din partea apusenilor, cât și din partea protestanților. Cu aceeași rezistență și putere de viață a suportat biserica și poporul român din părțile banatice-ungurene toate isitele și toate greutățile sub timpul stepâniei ierar-

chiei sârbesci în timpul dela anul 1690 până la 1864 și respective 1868.

* * *

Reprivind apoi preste timpul dela anul 1868 și până astăzi, — faptele vorbesc, că în biserica noastră ortodoxă din întrégă Metropolia s'au făcut însemnate progrese. Când constatăm acesta, adaogem tot de odată, că împrejurările, în cari intrăm în anul 1896, sânt din cele mai grele. Prin introducerea legilor nouă bisericesci ni-s'a îngreuiat în mare măsură pozițiunea și lucrarea noastră în biserică, în școlă și în administrațiunea bisericescă. Voim neapărat și noi generațiunea actuală a-ne face cu scumpătate datorința; ér această misiune ni-o vom poté împlini, cu succes, dacă vom îngriji, ca fiecare organ, și fiecare corporațiune să funcționeze regulat și cu succes în cadrul dispusețiunilor statutului nostru organic.

A fost fără îndoieală succésă lupta bătrânilor nostri; ér la acest succes a contribuit faptul, că în totă vremea bătrâniei nostri au fost călăuziți de evangelia Domnului imprimată atât de adânc în inima poporului românesc prin datinele sale religioase și naționale. La aceste datine și la sfintele așezăminte ale bisericii noastre naționale ține cu totă sfințenia și astăzi poporul nostru. Ne inspiră însă chiar astăzi mai mult, decât ori când multe și mari îngrijiri chiar în punctul acesta materialismul lómii de astăzi. Religiunea, datinele și așezămintele religioase înalță pre om spre o lume ideală, în carea tot ceea ce gândesce, și lucrază, țintesce la realizarea unui viitoriu mai fericit, — în timp ce materialismul îl conduce pre om la o viață de astăzi pre mâne. Acea viață ideală o vedem validitându-se în trecutul neamului nostru; ér noi și generațiunile, cari ne vor urma, vom poté colucra la susținerea și promovarea acestei vieți ideale numai ținând cu rigore la datinele și așezămintele noastre religioase.

Am amintit această cestiune astăzi, când ne găsim la sfârșitul anului 1895 și la începutul anului 1896, — pentru că așa credem, că situațiunea, în carea ne găsim, cere dela noi, dela toți, ca să gândim asupra acestei vitale cestiuni. Chiar începutul anului ne este momentul cel mai bine venit pentru acest scop.

Ne-au lăsat bătrânie scumpă moștenire în limba și legea strămoșescă, prin aceea, că în modul lor de gândire și acțiune călăuziți au fost de evangelia Domnului. În aceea se va arăta și dovedi tăria și puterea noastră, a generațiunii actuale, dacă vom con-

serva și întări această moscenire prin o nimerită punere în aplicare a dispozițiilor statutului nostru organic. Pentru această nimerită punere în aplicare mijlocul este numai unul, și anume: dacă în toate lucrările, la cari ne chiamă dilnic biserica noastră națională ne vom călăuzi de dragostea evanghelică, de datinele și sfințele noastre așezăminte religioase păstrate cu sfințenia de bătrânii noștri.

Vom gândi deci asupra acestei chestiuni și astăzi și totdeauna cu sfințenia, carea o merită, și ne vom călăuzi de dânsa în modul nostru de gândire și acțiune, — salutându-ne și bineventândune unii pre alții cu îndatinata salutare: An nou fericit!

Prelegeri din psihologie.

(Continuare și fine.)

Raportul dintre conținutul și sfera noțiunii. Cu cât sfera unei noțiuni e mai mare, cu atât este mai mic conținutul ei și vice-versa. Așa-dar, cu cât o noțiune are mai multe note în sine, cu atât cuprinde mai puțini indivizi sub sine, de ex. noțiunea „pasere“ are sferă mai mare, decât noțiunea „vultur“, înse această din urmă conține mai multe note, decât cea dintâiu, șcl. Cu cât noțiunea are mai multe note în sine și mai puține noțiuni sub sine, cu atât e mai determinată; din contră, cu cât ea are mai puține note în sine și mai multe noțiuni sub sine, cu atât e mai abstractă. De ex. noțiunea „ființă“ e mai abstractă, decât „ființă organică“, care e mai abstractă decât „plantă“, care earăși este mai abstractă decât „arbore“, șcl.

Explicațiunea și definițiunea. Zicem că explicăm o noțiune, când înșirăm notele esențiale cuprinse în ea, cu scop de a o face înțelegibilă. De oare-ce înse enumerarea notelor esențiale durează prea lung și cele mai multe noțiuni sunt subordonate altor noțiuni cu sferă mai mare, nu este necesar de a expune toate notele esențiale, ci este de ajuns a arăta numai genul proxim, căruia aparține noțiunea, și la acesta a adauga notele particulare, cari constituie diferența specifică a noțiunii respective. Astfel se dă definițiunea unei noțiuni. Deci a defini însemnează: a expune genul proxim și diferența specifică a unei noțiuni. De ex. în noțiunea „pasere“ notele esențiale sunt „ființă“, „animal vertebrat“, „sânge roșu și cald“, „corp acoperit cu pene“, „se sporește prin oue“, din aceste note rezultă definițiunea: „paserea este un animal vertebrat, care are sânge roșu și cald; are corp acoperit cu pene, și se sporește prin oue!“ Definițiunea are să fie precisă, adică să conțină numai atâtea note esențiale, câte tocmai sunt necesare pentru înțelegerea deplină a noțiunii.

Păreri relative la baza fiziologică a ideațiunii. Procedarea, prin care, din impresiunile repetate, se elaborează noțiunile sau ideile, este foarte complicată. Ea presupune o dezvoltare psihică condiționată de formarea unor pături de fibre și de celule cerebrale cu mult mai superioare, decât acelea destinate pentru impresiunile sensoriale concrete. O funcțiune psihică mai complexă presupune neapărat o regiune mai superioară a creierului, regiune destinată de a combina reprezentațiile spre a forma din ele noțiuni. Această regiune probabil e situată în loburile frontale, cari sunt unite prin fibrele ce alcătuiesc substanța albă a circum-

voluțiilor, cu celelalte loburi ale hemisferelor cerebrale. De oare-ce toate împreunările a percepțiunii ale reprezentațiilor presupun funcția numitei regiuni a loburilor frontale, trebuie să presupunem, că totodată aci e situat: organul fiziologic al a percepțiunii. Observăm înse, că funcția loburilor frontale nu e independentă, ci condiționată de centrele nervoase de ordine mai inferioare, și prin urmare ideația e pregătită de asocierile centrelor percepțiunii, șcl.

e) Judecățile.

Ființa judecării. A judeca însemnează a exprima raportul între două noțiuni, de ex. dacă aduc în raport noțiunea „floare“ cu noțiunea „veștejește“ se va forma judecata „floarea veștejește.“ În cugetare noțiunile se arată ca compatibile ori în compatibile, prin judecată înse ele în faptă se și împreună una cu alta ori se despart una de alta. Scopul cugetării corecte este cunoașterea și constatarea adevărului; acest scop se poate realiza cu deosebire prin judecată.

Partile judecării. Fie-care judecată se compune din trei părți, și anume: 1) *subiectul*, adică noțiunea despre care se întreabă, că în ce raport stă cu alta; 2) *predicatul*, adică noțiunea, care se arată a sta în raport cu subiectul; 3) *împreunarea*, prin care se arată raportul dintre subiect și predicat. De ex. „pământul e rotund“, „soarele luminează“, „ferul nu e corp organic“, șcl.

Judecățile după calitate. Dacă împreunăm două noțiuni concordante, avem o judecată afirmativă, de ex. „pământul e rotund“, „soarele luminează“, șcl. Dacă aducem în raport două noțiuni opuse, rezultă o judecată negativă, de ex. „unele case nu sînt frumoase“, „unii școlari nu sînt diligenți“, șcl. Înșurirea judecăților de a fi afirmative sau negative, se numește *calitatea lor*.

Judecățile după cantitate. Clasificăm judecățile după cantitate, când considerăm raportul, în care se află predicatul cu sfera subiectului. După cantitate judecățile sînt: 1) *universale*, în cari predicatul se afirmă sau se neagă despre întreaga sferă a subiectului, de ex. „toți oamenii sînt muritori“, „toate plantele sînt corpuri organice“, șcl.; 2) *particulare*, în cari predicatul se afirmă sau se neagă numai pentru o parte din sfera subiectului, de ex. „unii oameni sînt nedrepti“, „puțini școlari sînt diligenți“, șcl.

Propozițiunile, în cari cuvinte deosebite nu indică cantitatea judecării.

Propozițiuni de acelea, în cari cuvinte deosebite nu ne arată, dacă judecata este universală sau particulară, sînt de a-se considera de judecări universale, dacă predicatul e o notă esențială a subiectului; din contră de judecări particulare, de ex. „metalele sînt fusibile“ este judecată universală, pentru-că despre toate metalele se poate zice că „sînt fusibile“, din contră „cercul este mare“ e judecată particulară, căci numai judecata „unele cercuri sînt mari“ e adevărată, pe când judecata „toate cercurile sînt mari“ este falsă.

Judecățile analitice și cele sintetice.

Judecată analitică e aceea, în care noțiunea predicativă este înțeleasă în conținutul noțiunii subiectului și prin judecată se constată numai această înțelegere, de ex. „gheața e rece,” „diamantul e tare,” „linia are lungime,” șcl. Așa-dar în judecata analitică noțiunea predicativă este dată în subiect și se arată ca o notă cunoscută a acestuia. La formarea judecății analitice desfacem sau analizăm o noțiune în părțile sale; dar înainte de a săvârși descompunerea, a p e r c e p e m n o ți u n e a totală și sistem conștienți de tranziția dela întreg la părțile sale.

Judecată sintetică e aceea, în care noțiunea predicativă nu-se află deja înțeleasă în noțiunea subiectului, ci i-se adaugă ca o notă nouă chiar în actul judecării, de ex. „zăpada este apă cristalizată,” „linia dreaptă e calea cea mai scurtă între două puncte date.” șcl. Aci noțiunea subiectului stă în conștiență mai întâi ca un complex indistinct de reprezentațiuni singulare; legătura dintre acestea din urmă apare mai determinată numai în decursul activității descompunătoare a a p e r c e p ți u n e i. De aceea la formarea judecății sintetice ni-se pare ca și când cugetarea ar căuta și ar pune una lângă alta părțile noțiunii; și judecata ar spune ceva nou, ce nu se înțelegea de sine, ca o notă deja cunoscută a subiectului. Este înse de observat, că judecățile sintetice fiind a deveni și ele cu timpul analitice, pentru-că experiența confirmând prin repetițiune raportul de potrivire între subiect și predicat, ajunge a face din acel raport o cunoștință sigură.

f) Raționamentele. Concluziunea, premisele și terminii.

Când prin mijlocirea duor sau mai multor judecăți date formăm o judecată nouă, zicem că: *raționam.* Derivarea unei judecăți din altele se numește *raționament.*

De ex. „toate plantele au rădăcini”
înse „*arborele este plantă*”
prin urmare: „*arborele are rădăcini.*”

La formarea raționamentelor raportul dintre noțiuni nu-se vede imediat, ci trebuie să recurgem la mijlocirea altor noțiuni *intermediare* pentru a-l găsi. Deci ori-ce raționament se poate considera ca o *judecată mijlocită*, căci în el relația duor noțiuni S și P. cătră olaltă se stabilește prin o treia noțiune M. Toate raționamentele se pot reduce la forma fundamentală.

M este P,
înse S este M,

prin urmare S este P.

Judecata derivată se numește: *concluziune*, ear judecățile, din cari ea se derivă: *premise*. În forma sa cea mai simplă, raționamentul cuprinde în sine *trei judecăți*, și anume: cele *doe premise* și *concluziunea*.

În raționamentul simplu obvin *trei noțiuni fundamentale*, și anume: 1) *terminul mare*, 2) *terminul mic*, și 3) *terminul mediu*. Termin mare se numește predicatul concluziunii, termin mic subiectul concluziunii, ear termin mediu noțiunea mijlocitoare în amândouă premisele. Dintre aceste trei

noțiuni, terminul mare are sfera cea mai întinsă. Terminul mic este subordinat terminului mare prin subordonare sub terminul mediu.

Premisa, care exprimă raportul între terminul mare și cel mediu, se zice: *proposițiune mare*, ear aceea, care arată raportul între terminul mic și cel mediu, se numește: *proposițiune mică*. Concluziunea nu suferă nici o schimbare, și dacă premisele își schimbă locul. Așa dar este corect și raționamentul:

S este M,
M este P,
S este P.

Formula aceasta a raționamentului, *din punct de vedere psihologic*, corespunde mai bine cu mersul natural al cugetării noastre, decât cea de mai sus; pentru-că inteligența de regulă înaintează *dela special la general*.

Raționamentul inductiv. Când procedăm dela judecăți despre casuri speciale la judecăți de valoare generală, zicem că raționamentul e inductiv. De ex. din judecățile speciale „ferul e fusibil,” „argintul e fusibil,” „aurul e fusibil,” șcl., înse ferul, argintul, aurul, șcl. sint metale, urmează concluzia: „toate metalele sint fusibile.” Așa dar raționamentul inductiv înaintează: *dela special la general*. Această procedură a cugetării se numește *inducțiune*. Cele mai multe cunoștințe despre obiectele și fenomenele din natură ni-le câștigăm pe cale inductivă. Pentru învățământ, și în deosebi pentru cel elementar, raționamentele inductive, sint de foarte mare importanță, căci toate regulile și legile generale se pot găsi și stabili mai cu înlesnire pe baza exemplurilor și experimentelor corespunzătoare.

Raționamentul deductiv. Dacă raționamentul pleacă dela adevăruri generale spre a ajunge la judecăți valide pentru anumite casuri speciale, se zice: raționament deductiv sau silogism. Procedura cugetării dela general la special se numește: *deducțiune*. De ex. din judecata universală „toate plantele se nutresc prin rădăcini,” putem deduce judecata specială „*arborele se nutrește prin rădăcini*,” șcl. Raționamentele deductive sint de mare importanță pentru științe. Veritățile stabilite prin deducțiune, cum sint de ex. cele matematice, ne oferă certitudine deplină. Observăm înse, că cele mai multe judecăți generale, cari servesc de basă deducției, le aflăm pe cale inductivă, și tocmai de aceea ele pot să aibă numai o generalitate relativă.

g) Cugetarea și vorbirea.

Cuvântul e marca noțiunii. Noțiunile, precum am văzut, se raportează nu la un obiect singular, ci la mai multe obiecte, cari având note comune, formează o *clasă*, de ex. „om,” „plantă,” „mineral,” șcl. În realitate aceste obiecte nu-se pot cuprinde la olaltă prin un singur act de intuițiune, dar inteligența *aduce în raport* obiectele unele cu altele, și cuprinzându-le *în o clasă*, ne arată *sfera* noțiunii, din care noțiunea însași rezultă prin abstractiune. De ex. noțiunea „arbore” se ține nu de un singur arbore determinat, ci de „*întreaga clasă a arborilor*,” care înse în natură nu-se află toată la un loc, ci se pot arăta numai indivizii singulare, cari, pe lângă notele comune, posed și note

particulare distinctive. Pentru-ca noțiunile să se poată susține în conștiință, este neapărat de lipsă de a-le fixa prin *nume* sau *cuvinte*. Fie-care *cuvânt* este *numele* sau *marca* unei noțiuni. Cu cât cuvântul, prin sinteza apercceptivă, va intra în legătură mai intimă cu noțiunea sa, cu atât mai mult vor dispăre din conștiință elementele, cari la început erau predominante în conținutul noțiunii și în cele din urmă *cuvântul singur* va prezenta întreaga noțiune. Așa dar semnul exterior seau simbolul sensibil al noțiunii „arboresc” este numai cuvântul „arboresc,” exprimat prin vorbire sau scriere.

Propozițiunea gramaticală este expresia judecății.

Precum cuvântul este numele noțiunii, așa *propozițiunea* este expresia verbală a *judecății*.

Când copilul începe a se exprima în propozițiuni, putem ști că inteligența lui e deja capabilă de a forma noțiuni, cari, precum am văzut, toate se bazează pe judecată. Între noțiuni și numele lor se stabilește cu timpul o legătură foarte intimă, și de aci vine apoi, că cugetarea și vorbirea se îndreaptă și se promovează una pe altă reciproc, mergând paralel în dezvoltarea lor.

Limbajul grafic. Pe lângă limba vorbită mai avem și *limba scrisă*, în care noțiunile se simbolizează prin *semne grafice*. Limba scrisă în dezvoltarea sa ține pas cu cea vorbită. Despre procesul de dezvoltare al vorbirii și scrierii vom tracta mai detaliat în seria *mișcărilor de expresiune*.

Stările patologice. Procesele fiziologice, cari însoțesc vorbirea, scrierea și citirea, decurg în straturi nervoase deosebite, în partea stângă a creierului, și anume în a 3-a circumvoluțiune frontală. Acele straturi se pot și altera sau vătăma, prin diverse împrejurări, de ex. prin leziuni cerebrale, prin boale grave, șel. Atunci se pot turbura și numitele operații intelectuale, și încă independent una de alta. Așa unii oameni își perd facultatea vorbirii, alții cea a scrierii, și alții cea a citirii. Morbul întâi se numește a f a z i a, al doilea a g r a f i a, iar cel din urmă a l e x i a.

5. Talentul și formele sale.

Dispozițiunile intelectuale, cari rezultă din combinarea unor însușiri determinate ale fantasiei cu anumite aptitudini ale inteligenței, se numesc: talente. Fiecare din cele două direcții ale fantasiei, precum cea intuitivă și cea combinativă, se poate împreuna cu una din cele două direcții ale inteligenței, adică cu cea inductivă ori cu cea deductivă, și din această împreunare rezultă patru forme ale talentului.

Unită cu fantasia intuitivă, aptitudinea inductivă a inteligenței constituie talentul de observațiune, pe care îl aflăm la naturalistii experientatori, la pedagogi și în general la oamenii experiențelor practice. Acest talent conduce totodată pe poeți, pictori și sculptori de a împrumuta operelor lor timbrul vieții reale.

Împreună cu fantasia combinativă, aptitudinea inductivă a inteligenței ne dă: talentul inventiv. Acest talent îl găsim la indivizii, cari fac invențiuni și descoperiri în industrie în tehnică și știință. El dă poetului și artistului facultatea de a compune în mod convenalul părțile operei sale.

Aptitudinea deductivă a inteligenței unită cu fantasia intuitivă, produce; talentul analitic. Acest talent obține la natura liști sistematici și la geometri.

În fine din aptitudinea deductivă unită cu fantasia combinativă rezultă talentul speculativ, pe care îl aflăm la filosofi și matematici.

Firește până la un grad oare-care toate aceste forme ale talentului vin înainte reunite între ele.

Dr. P. Pipos.

Calendarul Indictului

séu al anului bisericesc 1896 visect dela Domnul și

Mântuitorul nostru Isus Christos,

intocmit pe câte o săptămână cu indicațiuni tipiconale privitoare la slujbele dumnezeiești și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Ianuarie (Gerartu.)

are 31 zile. Zua are 10 ore, noaptea are 14 ore.

Săptămâna a 33-a după Rusalii. Glasul dominant 7.

1.

Luni. — Praznuim tăerea împrejur cea după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos; pomenirea celui dintru sfinți părintelui nostru **Vasilie cel mare, archieppul dela Cesarea Capadociei** (Sân-Văsiu); a sftului M-nic Theodot și a sftului Grigorie, tatăl sftului Grigorie Theologul. — Crăciunul mic și anul nou civil 1896 Iulian.

Tipic. La Vecernia cea mică (care o săvârșim decât e sftul Vasilie hramul bisericeii): Stihiri de séra gl 3 cu gl 2 și gl 8 Stihovna însuși gl 8. Tropariul sftului gl 1, al praznicului gl 1. — *La Vecernia cea mare:* Stihiri de séra gl 8, gl 4 cu gl 8. Intrare. Prochimenul dilei. Paremiile dela „facere și dela pilde” cu stihirile Litiiei gl 3 cu gl 6 și gl 8. Stihovna însuși gl 1 și gl 2. cu gl 6 și gl 8. — *La Utrenie:* Troparul praznicului și al sftului. Sedelnele gl 5 cu gl 1 și gl 8 cu gl 3 și gl 4. Polieleul cu Mărimurile (Sedelna gl 8) Antifou. Prochimenul praznicului. — *Evangalia dela Ioan* cap 10 st 36. Ps 50 și cele ce urmăză. *Catavasiile Botezului* cu *Pripelele și Troparele pesnei* a 9-a. *Sfétalna.* *Laudele mari* gl 5 cu gl 6 și gl 8 *Măritorea mare* gl 8 cu *Tropariul praznicului.* — *La Liturgie* (a sftului Vasilie): *Fericirile din canon* p. 3 și 6. După intrare: *Trop. praznicului* și al sftului cu *Condacul sftului* și al praznicului. *Estimp* se cetesce la olaltă *Apostolul* și *Evangalia Duminecei înainte de Botez* cu a *Tăerii împrejur* și cu a sftului *Vasilie*. *Axionul:* „De Tine se bucură” . . . *Pricésna:* *Laudați pe Domnul* . . . șel.

Alte însemnări: Astăzi se serbeză și anul nou civil 1896 după calendarul Iulian, se felițează de anul nou și se impart daruri. Anului nou séu praznicului Tăerii împrejur Români îi dic și „Crăciunul mic.” La anul nou se face pânea (pegacea) familiei séu a căsii în care se află banul de argint, și se împarte la fie-care membru din casă. La Crăciunul mic reîncep colindele. Numerose familii române prăznuesc pe Sân-Văsiu ca patron al casei. Români țin, că de va fi în ziua de anul nou (și în 10 Ian. la S. Grigorie) timpul frumos, va fi anul bun și roditor.

2.

Marti. — Îndinte prăznuirea Botezului Domnului, și pomenirea celui dintru sfinți păr. nostru Silvestru Papa dela Roma; a sftului M-nic Theogen; a sfinților: Theopentós și Theodota; a cuv. Marcu; a sftului Vasilie de Ungira, a sfinților M-nici Gergie și Themist și a sftului Cosma archieppul Constantinoplei

Tipic. Săvârșim totă slujba numai din Mineiu: Stihiri de séra gl 4, 8 cu gl 6. Stihovna însuși gl 1 și 2

cu gl 3. Troparele gl 4. (Pavecernița) *La Utrenie*: Sedelnele gl 1 și gl 4. Ps 50. Canónele gl 4. Condac gl 2 (Sedelna gl 8) Condac gl 2. Sfétilna. Laudele mari gl 6. Stihóvna însuși gl 6 cu gl 8. *La Liturgie*: ca de obicei.

3.

Miercuri. — *Inainte práznuirea Botezului Dlui*, și pomenirea sftului proroc Malachia, M-nic Gordie și a cuv. păr. nostru Petru Simioforul adecă purtătorul de minuni.

Tipic. Cântăm tóte din Mineiu: Stihiri de séra gl 8 cu gl 4. Stihóvna gl 6 cu gl 5. Tropariul gl 2 și gl 2. (Pavecernița.) *La Utrenie*: Sedelnele gl 3 și gl 5. Ps 50. Canónele gl 8 Condace gl 4 și gl 8. (Sedelna gl 8) Condace gl 3 și gl 2 Sfétilna. Laudele mari gl 6. Stihóvna însuși gl 2. *Liturgia după obicei.*

4.

Joi. — *Inainte práznuirea Botezului Dlui*; pomenirea adunării sfinților celor 70 de Apostoli; a cuv. păr. nostru Theoctist; a sftilor M-nici Zosim monachul și Atanasie Comendarisie; a altor 7 M-nici și a cuviosei Apolinariei din Singlitichia.

Tipic: Tóte slujbele din Mineiu: Stihiri de séra gl 4 și 2 cu 3. Stihóvna însuși gl 8 cu gl 5. Tropare gl 3 și gl 8. (Pavecernița.) *La Utrenie*: Sedelnele gl 4 și gl 8. Ps 50. Canónele gl 4. (Sedelna gl 3 cu gl 1) Condac gl 2. Sfétilna. Laudele mari gl 6. Stihóvna însuși gl 2. — *Liturgia după obicei.*

5.

Vineri. *Inainte práznuirea Botezului Domnului.* Pomenirea sftilor M-nici Theopemt, Theona și Sevie; a sftei Sinlitichia, Domnina și Tațiana și a părinților nostri Goigorie și Fostirie. (*Ajunul Botezului Dlui*).

Tipic. Sêvêrșim tóte din Mineiu. Stihiri de séra gl 4 și 1 cu gl 6. Stihóvna însuși gl 6. Troparele gl 4 și gl 8 (Pavecernița) *La Utrenie*: Sedelnele gl 1 și gl 3. Ps 50. Canónele gl 2 (Sedelnele gl 5 și 1) Condace gl 2 cu gl 14, Sfétilna. Laudele mari gl 6, Stihóvna însuși gl 2 cu gl 8. — *La 9 óre sêvêrșim Slujba Ceasurilor împêrâtesci (sêu ale ajunului), ér la 10 óre sêvêrșim Liturgia sftului Vasilie, prec-datâ de Vecernia praznicului Botezului Dlui, cum se aratâ aci: La Dne strigat-am stihirile gl 2. Întrare cu sfta Evangelie. Luminâ linâ. Prochimenul țilei și Paremiile cu troparele lor. Ectenia păcii. Sfte Dđeule. . . Apostolul (câtrâ Corinteni a sftului Pavel c. 9. st 9. Evangelia dela Luca c 3 st 1, și după Evangelie urmează pe rënd sfta Liturgie a stului Vasilie. In loc de Axion cântâm: „De Tine se bucurâ. . .) După Rugăciunea amvonului imediat cântâm: „Glasul Domnului“ gl 8, și sêvêrșim sfințirea apei mari după tipicul arâtat în Mineiu.*

Notâ. In ajunul Bstezului e post și ajunare.

6

Sâmbetâ — *Sfta și dđeescâ Arătarea Domnului Dumneđeu și Mântuitorul nostru Isus Christos.* (Botezul Dlui sêu Bobotézâ.)

Tipic. La 5 óre dimineța sêvêrșim *Pavecernița cea mare* în regulâ până la Măritórea micâ (Doxologia micâ) după care nemijlocit se adauge *rênduiala Litiei*: Stihirile Litiei gl 4 cu gl 8. Stihóvna însuși gl 2 cu gl 6. La binecuvântarea pânilor cântâm Tropariul praznicului de 3-ori, apoi „Fie numele Dlui“ . . . „Bogații au sêrăcit“ etc. și după ce đice preotul: „Bine cuvântarea Dlui preste voi“ . . . etc. nemijlocit urmează *Utrenia*, începându-se dela „Mărire întru cei de sus lui Dumneđeu“ cu cei 6 psalmi de dimineța. După Ectenie: „Dđeu e D!“ cu Trop. de 3-ori. Sedelnele gl 3 cu gl 4 și gl 5 cu gl 4. Polieleul cu Mărimurile (Sedelna gl 4) Antifonul I dela gl 4. Prochimenul prazn. Evangelia dela Marcu. Ps 50, cu cele ce urmează. Catavasiile Botezului cu pipelele și troparele pesnei a 9-a, Sfétilna. Laudele mari gl 1 cu gl 6 și gl 2. Măritórea mare gl 2 cu Tropariul praznicului.

(*Notâ.* După Utrenie (îmbrăcându-se preotul în ornate) imediat sêvêrșim *sfințirea apei mari* cum e obiceiul: cu procesiune la riu afarâ, ori sub cerul liber în curtea bisericii, ori chiar în bisericâ, — după tipicul arâtat în Mineiu, întocmai cum am făcut eri în ajun. Observâm însă, că în multe locuri acêsta nu se sêvêrșesece după Utrenie, ci la sfta Liturgie imediat după Rugăciunea amvonului cum s'a făcut și în ajun) — *La Liturgie*: Antifónele liturgice cu Tropariul și Condacul. „Câți întru Christos“ Apostolul și Evangelia praznicului și pe rënd dumneđesca Liturgie a sftului Ioan gurâ de aur. (*Notâ:* Dêcâ e obicei, după Rugăciunea amvonului sêvêrșim *decâ sfințirea apei mari* cu procesiune la riu etc.)

Alte însêmânâri. Praznicul Botezului Dlui sêu după cum îi đice Românii prescurtat: *Bobotézâ*, este consideratâ ca una dintre cele mai mari sêrbători în lumea ortodoxâ. Apa sfințitâ dela Botez nu se stricâ și e tãmăduitoare. — Credița poporanâ ne spune, că din care parte bate vântul la Bobotézâ, în acea parte se culcâ grânele în anul curent. La Bobotézâ prin multe sate se colindâ.

7.

Duminecâ. — *Soborul sftului măritului proroc. Mergătoriului înainte și Botezătorului Ioan.* (Sânti-Ion.) După práznuirea Botezului.

Tipic. Imbinâm slujba invierii dela gl 8 dominant cu a praznicului și a sftului în următorul mod: *La Vecernie*: Stihiri de séra de ale invierii cu ale praznicului și sftului gl 1. cu gl 6. Întrare. Prochimenul gl 7. Stihóvna invierii cu a sftului gl 4. Tropariul invierii cu al sftului și al praznicului. *La Utrenie*: Tropariul invierii cu al sftului și al praznicului. Sedelnele invierii, cu troparele soborului ingeresc. Antifónele și Prochimenul invierii. Evangelia invierii 11-a. „Invierea lui Christos.“ Ps 50 cu cele ce urmează. Catavasiile Botezului Dlui cu Măritórea Născetórei. Sfétilna invierii a 11-a cu a sftului și a praznicului. Laudele mari ale invierii cu ale praznicului gl 4, cu gl 6 și gl 2. Măritórea mare gl 2 cu tropariul final al invierii. — *La Liturgie*: Fericirile iuvierii cu ale sftului din p. 3. și a 6-a. După întrare: Tropariul invierii cu al sftului, apoi Condacul sftului cu al praznicului. Apostolul și Evangelia Dominecei de după Botez.

A te însêmânâri. La Sânti-Ion e deslegarea luminilor și se începe cășlegile (carnevalul) cu nunțile și jocurile sociale. La Sânti-Ion se înfrânge érna. Multe familii române serbezâ pe Sânti-Ion ca patron al casei. — Sórele resare la 7:47. ap. la 4:05. Điua a crescut în decursul sêptâmânei cu 17 minute.

Val. Magdu.

D I V E R S E.

* *Nascerea Domnului nostru Isus Christos* s'a serbat în bisericâ catedralâ din Arad cu solemnitatea îndatinatâ, celebrând sftanta liturgiâ Înalt Pré Sântia Sa, pârintele Episcop Ioan Mețianu asista de preoțimea din loc. La finea sfinței liturgii Pré Sântia Sa a ținut cuvântarea pastoralâ, carea a fost trimisâ și celorlalte bisericii din eparchiâ.

* *Cestiuni la ordinea țilei.* După dispusețiunile statutului organic sinódele parochiale se întrunesc în ședință ordinariâ în decursul lunii lui Ianuarie ér sinódele protopresviterale în decursul lunii lui Februarie. Obiectul de cari se ocupâ sinódele parochiale ordinare este: raportul comitetului și al epitropiei parochiale despre activitatea desvoltatâ de aceste corporațiuni în decursul anului trecut, ér obiectul de cari se va ocupa sinódele protopresviterale este raportul oficiului, comitetului și epitropiei protopresviterale.

* **Protestanții și căsătoria civilă.** Când s'au pertractat în corpurile legiuitoare legile nouă bisericesci, bărbați de valoare și-au ridicat glasul, exprimându-și temerile, că prin introducerea acestor legi și în special prin introducerea căsătoriei civile va decăde sântul de pietate creștină și între credincioșii confesiunilor protestante. Acum după introducerea căsătoriei civile cetim în două foi protestante grele plângeri din incidentul, că în unele comune s'au întâmplat casuri, că nupturienții, după ce au contractat actul civil, nu au mers la biserică, ca să încheie căsătoria. Este regretabil acest lucru, și sperăm, că confesiunile protestante vor îngriji în viitor, ca astfel de casuri să nu se mai repețescă, pentru că desconsiderarea religiei nu poate duce pe nimenea la bine.

* **Daruri de Crăciun.** Înregistrăm cu bucurie, că la sfințele sărbători ale Născerii Domnului în multe locuri s'au împărțit daruri între pruncii săraci. Așa amintim, că reuniunea damelor din Timișoară, din Brașov, din Lipova și din alte locuri, mai departe comitetele parohiale din Arad, Brașov și altele au împărțit vestminte între pruncii săraci spre a da expresiune faptică carității creștinesci și datinei remase din beșteri de a veni în ajutoriu săracilor în aceste sfințe zile. Laudând sântul de pietate creștină al contribuitorilor, dorim, ca Dumnezeu să-ne ajute, ca pe viitor această frumoasă datină creștină să se popularizeze, și să ajungem, să vedem realizându-se acest frumos semn de iubire față de deapropo în fiecare comună.

* **O faptă nobilă creștină.** Dama română din Lipova, încă cam din anul 1888, vădând starea critică ce se prepara școlilor noastre, apoi vădând și greutatea ce întâmpină, mai cu seamă poporul sărac, întru trimiterea pruncilor la școală, s'au conțeles între sine a colecta, atât prin colecte de contribuiri benevole, cât și prin aranjări de petreceri, după putință, bani din cari să potă ajutama pe școlarii săraci dela școlile noastre din Lipova, cu vestminte și recvisite de învățământ. Dis și făcut! Luat acest conclud, femeile române, au dezvoltat pe terenul arătat de caritate, o activitate atât de rodnică, încât le-a reușit, a pune temelie unei modeste fundațiuni din care începând din anul 1888, în fiecare an au distribuit, în Duminica înainte de Crăciun, la câte 24-30 de școlari și școlărițe dela școlile noastre din Lipova vestminte și recvisite de învățământ. Astfel în Duminica din 17/29 Dec. 1895 a distribuit vestmintele necesari la 14 școlari și 12 școlărițe, recomandați de Dnii învățători, ca săraci și frecventatori de școală. Distribuiriile s'au făcut, adunate fiind un număr frumos de Dămine și Domnișore în localitatea școlii și în prezența părintelui protopop și a Dilor învățători. Era un moment mișcător, când vedeai pe micii școlari goli de vestmintele necesari în această ernoă frigurosă primind vestmintele din mâinile nobilelor Dămine, cum cu lacrimi de bucurie stringeau în brațe vestmintele primite și alergau la mamele lor, car iear cu lacrimi de bucurie mulțâmiau nobilelor donătoare. Părintele protopop înainte și după împărțirea vestmintelor, prin alese cuvinte, în numele parohiei mulțumi Dăminelor pentru activitatea, ce o dezvoltă pe acest teren de caritate, și îndemnându-le a continua și pe viitor nobila lucrare începută în scopul înaintării și înfloririi culturii noastre naționale.

Fapta aceasta de caritate se laudă de sine și nu are lipsă de comentarii. De Dzeu, că în toate părțile damele române să urmeze nobilul exemplu al Dăminelor din Lipova, cari spre augmentarea fundațiunii lor și în anul 1896 în 7/19 Ianuarie, aranjază o petrecere, al cărei venit să va adauga, la fundațiunea, din care și în viitor să vor ajuta școlarii mai săraci, și e de sperat, că publicul român va ști aprecia șco-

pul sublim și va concurge cu dinariul său, spre a se putea tot mai mulți școlari ajutama cu cele de lipsă pentru cercetarea școlii. — „Corespondentul“

* **Memorand.** Reprezentanții israeliților din Budapesta au ținut în ziua de 25 Decembrie anul curent o întrunire în capitala țării spre a pertracta asupra modalităților unei organizațiuni unitare și a-se asigura prin legi antonomia jidovilor. Adunarea a decis a subșterne un memorandum în această direcțiune ministeriului regiu ungar de culte și instrucțiune publică.

* **Mulțămită publică.** Domnul Gustav Vannay, notariu public reșede în Lipova, cunoscut aci, ca un mare binefăcător și sprijinitor al poporului, condus de adevărate simțăminte de caritate, vădând lipsele de cari este bătuit poporul, pentru-ca cel puțin în parte să aline grijele vieții și a înveseli și căusa ușurare la sărbătorile Născerii Domnului, măcar unora din cei lipsiți, a binevoit înainte de Nașterea Domnului a preda părintelui protopop din Lipova suma de 12 fl. pentru a împărți în ajutoriu Crăciunului la 6 săraci români gr. or. din Lipova, spre a se putea prevedea cu cele de lipsă la sfințele sărbători ale Născerii

Părintele protopop a împărțit acea sumă cum urmază: Veduva Căprucean, Drosila Grozescu, Zamfir Ignea, Ioan Petru, veduvei Persida Borca și Stefan Marian, toți 6 oameni și femei neputincioși și săraci, fie-căruia câte 2 fl. v. a.

Deci în numele acestor săraci ajutamați, pentru această faptă nobilă de caritate creștină să se exprime și pe această cale mulțămită P. T. Dlui Gustav Vannay esclamând, ca Dumnezeu să-i răsplătescă această binefacere și să-i dăruască viață îndelungată pentru a putea și în viitor alina durerile și lipsele celor săraci și persecutați de șorte. — Lipovanul.

* **Beția ca promovator al ofitice.** În o ședință a academiiei medicale franceze doctorul Lanceraux a dovedit, că oamenii pătimași de beție sunt foarte accesibili pentru ofitică, un motiv acesta mai mult, că oamenii să se ferescă de această urită patimă.

* **Pecate vechi.** La anul 1851 administratorul de pre atunci al Episcopiei Timișorii, archimandritul mănăstirii Bezdinului Marșirevici prin un cerculariu emis către preoțime o-a provocat între altele ca prin predici acomodate să sfătuiască poporul a-se feri și a-se lăsa de unele datine stricătioase și omorătore, anume de bețutura spirituoșelor, ăr femeile de albele și rumenele. Luând notiță despre acest cerculariu, credem, că este bine, să amintim, ca încât pre alocurea ar mai fi lățite astfel de viții, preoțimea și comitetele parohiale se lucre din toate puterile la stăpîrea lor.

* **Invențiune senzațională.** Profesorul Rotgen din Würzburg a surprins lumea științifică cu o invențiune, carea e menită a produce mare revoluție pe terenul științelor naturale. Profesorul Rotgen a experimentat adevă, că rațele luminei liberate din cilindru (șeva) lui Cook pătrund și prin atari corpuri, prin cari rațele luminei normale nu pot pătrunde, de pildă: prin lemn, prin postav ori prin alte corpuri mai puțin solide. Dănsul făcând probe a întrebunțat deci aceste rațe spre a fotografă obiectele aflătore într'un dulap de lemn bine închis și i-a succes de minune a obține o fotografiă a tuturor obiectelor de metal și porcelan ce se aflau închise în dulap. Mai apoi, făcând și alte probe, a fotografat scheletul (osele) unui om viu, de unde rezultă că rațele luminei liberate din cilindru lui Cook pătrund prin materiile moi, cari față cu aceste rațe par transparente, cum e de pildă și lemnul ori carnea și se împedecă în materiile solide, cum e metalul și osul și le reproduce pe placa aparatului fotografic. Se crede, că această invențiune

adusă la perfecțiune va procura mari folose științelor naturale și medicale.

* **Demonstrațiune socialistă** s'a întâmplat Vineria trecută în Budapesta. Demonstrații au fost im-prăsciați de poliția și conducătorii lor arestați. Este du-feros, că astfel de mișcări primejdioase se întem-plă din nefericire de câțiva ani la noi în țară, și credem, că fac-torii competenți vor face cele de lipsă, ca ele să înceteze. Din parte-ne, repetim, ceea ce am dis și altă dată, că leacul unic în-contra socialismului este creșterea religioasă.

* **Un preot român osândit.** Cetim în „Pester Lloyd” următorul comunicat, pe care îl reproducem din vorbă 'n vorbă: „In 18 August 1894 preotul Nicolau Bistriean din comuna Ohaba-Bistra, fiind aniversarea zilei de nascere a monarhului, nu a ținut liturghia — după cum este datină — pentru Majestatea sa, ci pentru mar-tirii români. Când după finirea liturghiei, învățătorul Ioan Balint îl interpelă pe preot pentru acesta, preotul se es-primă în modul cel mai despectuos la adresa Majestății Sale. La pertractarea finală preotul negă, că s'ar fi es-pri-mat în terminii incriminați, totuși tribunalul îl osândi la opt luni închisoare ordinară și 3 ani pierdere de oficiu. Tabla a întărit acum sentința instanței prime.“

Concurs.

Pentru deplinirea postului învățătoresc dela școala rom. gr. or. din comuna **Sân-Nicolaul-mic**, protopresbiteratul Lipovei, devenit vacant prin pensionarea fostului învățator Blasiu Codrean; se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.“

Emolumintele anuali împreunate cu acest post sunt: 1) Cuartir liber în edificiul școlii, constător din 2 odăi, culină, cămară, grajd și colnă cu grădină de legumi; 2) în bani gata 400 fl.; 3) 8 stênjini de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ, în preț de 96 fl.; 4) una gră-dină estravilana cu un venit anual de 5 fl.; 5) pentru scrip-turistica 5 fl.; 6) pentru conferințe 6 fl.; 7) la funcțiunile religioase, unde va fi invitat pentru fie-care cas 50 cr.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post, sunt avi-sați, ca recursele lor, instruate conform dispozițiilor le-gale în valoare, din care se fie evident, că pe lângă examenul de cualifi-ațiune, și din limba maghiară, au absolvat cel puțin 4 clase gimnasiale, reale, ori civile, și adresate comi-tetului parochial din Sân-Nicolaul-mic, să le subscrie-nă Reverendissimului Domn Voicu Hamsea protopop și inspec-tor școlar în Lipova (B. Lippa), până la termenul susindicat, precum și a se presenta în vre-o Duminecă, ori sêrbătore în St- biserică din Sânt-Nicolaul-mic spre a-și arêta desteri-tatea în cântare și tipic.

Sê notează, că vor fi preferiți aceia, cari pe lângă con-dițiunile indicate mai sus, vor dovedi și desteritatea în mu-sică, spre a putea instrua și conduce corul bisericesc.

Sân-Nicolaul-mic 26 Dec. 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA m. p. protopop și inspect. școl.

Sê escrie concurs pentru deplinirea parochiei va-cante de clasa a III-a **F.-Oșorheiu**, cu filia **Fughiu**, protopresbiteratul Orășii-mari, cu termen de alegere pe **4/16 Faur 1896**.

Emolumintele sunt:

I. Din comuna matre **F.-Oșorheiu**:

a) Casa parochială cu intravilanul prețuită în 60 fl.; b) $3\frac{1}{4}$ jugere catastrale pământ arătoriu și un fânaț 56 fl.; c) dreptul de pășunat pentru 10 vite 10 fl.; d)

birul 12 cubule cucuruz sfârmat 60 fl.; e) dela 40 nu-meri câte o ți de lucru 16 fl.; f) din stole 45 fl.

II. Din filia **Fughiu**:

g) Intravilanul parochial computat în 16 fl.; h) $3\frac{1}{2}$ jugere catastrale pământ arătoriu și fânaț 65 fl.; i) drep-tul de pășunat pentru 5 vite 5 fl.; j) birul 7 cubule-cucuruz 35 fl.; k) dela 25 numere câte o ți de lucru 10 fl.; l) din stole 25 fl. — Venitul total face: 403 fl. v. a.

Recursele ajustate conform prescrierilor Statutului Org. până la 1/13 Faur 1896, sê se trimită subscrisului în Oradea-mare (Nagy magyar-utca 22 sz.) având recu-renții a se presenta în sânta biserică din F.-Oșorheiu, spre a-și arêta desteritatea în cele bisericesci.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopresviter.

—□—

În **Sân-Miclăușul-mare**, comitatul Torontal, deve-nind la școalele confesionale gr. or. române un post va-cant de învățător sê publică concurs, cu ziua de alegere Du-minecă după S. Boteș al Domnului în **7/19 Ianuarie 1896**.

Școala de băieți clasa I-a este împreunată cu dota-țiunea:

a) În bani gata 350 fl.; b) cortel în natură cu 3 odăi, culină, cămară, șopru; apoi grădină de legumi, in-rta și estravilană; c) un juger de pământ arătoriu, d) 2 orgii lemne de foc pentru sine.

Dela competenți se pretinde:

a) Cualificațiune cu examen din limba maghiară și cunoscerea ei în vorbire și scriere; b) adevărînță dela inspectorele școlariu competente despre desteritate, dili-gință, servițiul de până acum și purtarea morală; c) pre-sentare în persoană, ca învățătorii se-și arate desteritatea în cele rituale; d) alesul are obligamânt de a propune în școala de repetițiune, învățătorul de a sustinê într'o-strană cântările rituale, fără alt onorariu și fără de a putê forma asupra comunei — afară de cele de sus — alte-pretensiuni.

Recursele adresate comitetului parochial să se espe-die de la adresa subinsemnatului până-n 6/18 Ianuarie 1896 la Nagy-Szent-Miklos. (Torontal.)

San-Miclăușul-mare, 16/24 Decembre 1895.

Svetoniu Petroviciu, m. p.

paroch, vicariu protopop ca președin-tele comitet. parochial.

—□—

Pe baza ordinațiunei consistoriale dela 18/30 No-vembre a. c. Nr. 7049, pe stațiunea învățătorescă din **Cermeiu**, devenită vacantă prin renunțierea lui **Simeon Albu**, sê escrie concurs cu termen de alegere **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele sunt: 1) bani gata 120 fl.; 2) pen-tru grâu și cucuruz 150 fl.; 3) pentru fân 57 fl.; 4) 12 stângeni de lemne din care sê se încăldescă și școala; 5) pentru conferință 10 fl.; 6) scripturistica 5 fl.; 7) fami-liața 24 fl.; 8) cuartir liber cu grădină de legumi.

Doritorii, cari vor se reflecteze la acest post se a-visêză, ca recursele lor ajustate conform statutului orga-nic și adresate comitetului parochial se le trimită Prea-Onoratalui Domn protopresviter și inspector școlar Ioan Cornea, în Borosjenő (comitatul Aradului), cel mult până în 12/24 Ianuarie 1896; având recurenții a se presenta în sânta biserică din loc pentru a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Se observă că dela recurenți se cere se aibă 3-4 clase gimnasiale și capacitatea de a forma cor vocal.

Cermeiu, la 6/18 Decembre 1895.

Comitetul parochial.

Cu știrea mea: IOAN CORNEA, m. p. protopresbiter.